

Megjegyzés

A sorozatban nincs sem nagycsütörtöki sem nagyszombati igehirdetés.

A keresz

Időpont: Nagypéntek, 1956. március 30.

Alapige: János 19,16-30.

Akkor azért [Pilátus] nekik adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék azért Jézust és elvivék. És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, a melyet héberül Golgothának hívnak: A hol megfeszíték őt, és ő vele más kettőt, egyfelől, és másfelől, középen pedig Jézust. Pilátus pedig címet is írta, és feltevé a keresztfára. Ez vala pedig az írás: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA. Sokan olvasák azért e címet a zsidók közül; mivelhogy közel vala a városhoz az a hely, a hol Jézus megfeszített vala: és héberül, görögül és latinul vala az írva. Mondának azért Pilátusnak a zsidók papifejedelmei: Ne írd: A zsidók királya; hanem hogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok. Felele Pilátus: A mit megírtam, megírtam. A vitézek azért, mikor megfeszítették Jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy részt mindenik vitéznek, és a köntösét. A köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig szövött. Mondának azért egymásnak: Ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen. Hogy beteljesedjék az írás, a mely ezt mondja: Megosztottak ruháimon, és a köntösömre sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket művelék. A Jézus keresztre alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleopás felesége, és Mária Magdaléna. Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad! Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány. Ezután tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: Szomjúhozom. Vala pedig ott egy eczettel teli edény. Azok azért szivacsot töltvén meg eczettel, és izsópra tévén azt, oda vivék az ő szájához. Mikor azért elvette Jézus az eczetet, monda: Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.

Ugyanazt az eseményt másképp mondja el a szemtanú és másképp a történetíró. A szemtanú elbeszélésénél az egyéni benyomáson van a hangsúly, a történetíróén a tárgyilagos eseményen. Amaz élményt, emez tanulmányt ír.

A felolvasott ige nagypéntek történetét mondja el. Egy szemtanú beszél benne, mégpedig olyan valaki, aki nemcsak a szemével bámészkodott, hanem a szívével is vérzett a kereszt alatt. János, a legkedvesebb tanítvány, még sincs benne semmi a borzadozó szemtanú izgalmából, az ésbontó fájdalom zokogásából. Minden színezés nélkül a történetíró tárgyilagosságával és tömör szűkszavúságával mondja el, amit látott és hallott. Csodálatos, hogy ennyire tud magán uralkodni. Talán azért, hogy ne ő beszéljen a keresztéről, hanem a kereszt maga beszéljen hozzánk. Álljunk ma mi is vele áhítatos csendben a kereszt alá s hallgassuk meg, mit mondott Jánosnak és mit mond nekünk a Krisztus keresztje.

1. Krisztus keresztje Krisztus szenvedéséről beszél nekünk.

Nem mindent mond el János, de az is sok, amit elmond. Így kezdi: „Akkor azért nékik adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék azért Jézust és elvivék.” Íme, a kiszolgáltatottság szenvedése! Ez a gyötrellem végigvonul az egész szenvedéstörténeten. Kénytelen eltérni az áruló csókot, rárohanó fogdmegek brutalitását, cipelhetik a főpapok elé, onnan Pilátushoz, Pilátustól Heródeshez, Heródestől vissza Pilátushoz, onnan a Golgotára, hamis tanuk belegázolhatnak becsületébe, durva pribékek büntetlenül pofon vágthatják, arcon köphtetik, hátán csattog a korbács, fröcsköl feléje a gúny..., és nincs semmi jogvédelem. Pilátus, a törvény öre, gyáván mossa a kezét s kívül akar maradni az egész kényes ügyön. Kis dolgokban kemény és határozott. Jézus címiratát a zsidók minden tiltakozása dacára sem hajlandó megváltoztatni. Nagy dolgokban azonban beijed. Nem meri az ártatlannak tartott Jézust megmenteni, hanem kiszolgáltatja őt a fellázított tömeg szenvedélyének.

Ez a kiszolgáltatottság borzalmas testi kínokat hozott számára. János csak hármát említ meg közülük: „Emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, ahol megfeszíték őt.” Ott pedig „monda: Szomjúhozom.” A három testi kín tehát a keresztjének vitele, maga a keresztre feszítés és a szomjúság gyötrelme. Nem kell nagy képzelőerő ahhoz, hogy elborzadjunk attól, mit jelenthetett felkorbácsolt hátának a ránehezdedő éles gerenda, testének a legmegalázóbb s legfájdalmasabb, csak rabszolgáknak járó keresztre feszítés s a forró keleti napon eltikkadt szervezetének a szomjúság gyötrelme.

Pedig ezekhez a testi kínokhoz még sok lelki gyötrelme is járult. Ott van mindjárt a keresztre feszítés nagy nyilvánossága. Ellenségei szerették volna titokban eltenni láb alól, de nem sikerült. Ünnepen, a világ minden részéről összesereglett zarándokok előtt történik a kivégzés, közel a városhoz. A kereszt fölött a felirat világnyelveken hirdeti, hogy aki a szégyenfán függ, az a zsidók királya.

Azután ott van a gúnyolódás. János ebből csak egyet említ, azt, hogy Jézust a középső keresztre feszítették fel, a „megtisztelő” középső, főhelyet adták neki.

Azután ott vannak a ruháin osztozkodó bakók és pribékek. Olyan ez a jelenet a kereszttövében, mint mikor a haldokló ágya mellett az örökségen osztozkodnak már a várakozó örökösök. Vajon mi lett ezeknek a ruháknak a sorsa? Talán az ócskapiacra kerültek, talán a poroszlók testén a lebujszók járták! Rettenetes még rágondolni is!

Azután ott vannak a kereszttal szerettei. Ott zokog, ott sír Mária, az édesanya, a többi asszonyok s férfias szégyenkezéssel ott próbál uralkodni fájdalmán a kedves tanítvány, János. Látni őket, nézni fájdalmukat nem kis lelki gyötrelmelem Jézus számára.

S végül a legnagyobb lelki fájdalom: nincs ott Isten. Elhagyta őt. Őutána szomjúhozik sokkal inkább, mint az ecetes szivacs után.

Bizony, Krisztus kereszttje még János rövid és tárgyilagos leírásában is Krisztus borzalmas szenvedéséről beszél nekünk.

2. De Krisztus kereszttje Krisztus szeretetéről is beszél nekünk.

János apostol Krisztusnak a kereszttfán mondott hét szava közül hármat örökít meg. Mind a három az ő nagy szeretetéről beszél nekünk. Az első, e szavak közül drága édesanyjához és szeretett tanítványához, Jánoshoz szól. Anyjának – Jánosra mutatva – így szól: Ímhol a te fiad! S Jánosnak – anyjára mutatva – ezt mondja: Ímhol a te anyád! Legnagyobb kínjai között sem magával van elfoglalva, hanem másokra gondol. Mintha a názáreti ácsműhelyben feküdne halálos ágyon, úgy akar mindent bölcsen és szeretettel elrendezni. Szava gyöngéd figyelem anyja felé s kitüntetés a tanítvány felé. A világválság hatalmas munkája közepette sem törpül el előtte egy magára maradt szegény asszonynak s egy sebzett szívű jó barátnak sorsa. Milyen csodálatos szeretet!

Nemcsak az övéi felé van tele a szíve szeretettel. Másik szava azt mutatja, hogy tele van a szíve szeretettel az egész emberiség felé is. Második szava, mit János megörökít, ez: „Szomjúhozom!” Szó volt már arról, hogy e mögött a szó mögött kettős kín rejtőzik: a keresztre feszített ember testi szomjúsága enyhet adó víz után és az Istentől elhagyott ember gyöttrő szomjúsága Isten után. Ezt az utóbbit így is mondhatnánk: a kárhozott szomjúsága, mert ez az a szomjúság, mely gyötörte a példázatbeli gazdag embert a pokolban s amelyről azt hitte, hogy egy csöpp az Isten közeléből egyszerre elmulasztaná, hiszen egy csöpp az Istenből a pokol minden tüztét el tudná oltani. Így is van, hiszen ha csak egy csepp is lenne Istenből a pokolban, megszűnnék azonnal pokol lenni, miután a pokol épp az a hely, ahol nincs ott Isten. Jézusnak ez a szava azt mutatja, hogy Jézus az Istentől való elhagyatottság, az Isten nélküli

lét, de az Isten után szomjúhozó szív, azaz a pokol gyötrelmét szenvedte el. Mint az apostoli hitvallásban mondjuk: Szálla alá poklokra. Ezt mind miértünk cselekedte. Mi érdemelnők a poklot s ő ment helyettünk oda. Ó, csodás szeretet, mely ily áldozatra képes!

Nemcsak az övéi és az emberiség felé van tele a szíve szeretettel, hanem Isten iránt is. Erről beszél a János által megörökített harmadik szó: „Elvégeztetett!” Ez a szó nem a szenvedései miatt a halált már nagyon váró ember üdvözlő kiáltása a nagy Kaszás felé, nem a megkönnyebbülés sóhaja. Ez a szó úgy hangzik Jézus ajkán, mint a katona jelentése hadura előtt. Nagy, fontos, életveszélyes megbízást kapott. Ráment az élete, most halálra vártan odalép hadura elé s utolsó szava ez a diadalmas jelentéstétel: Elvégeztetett! A munkát végrehajtottam. Tudjuk, hogy ez a mű a váltság munkája. Jézus vállalta. Engedelmes volt a keresztfa haláláig, mert tudta, hogy Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön. Annyira szerette az Atyát, hogy saját akaratát alárendelte az Ő akaratának. Ó csodás szeretet, mely ily engedelmességre képes!

3. Krisztus keresztje azonban nemcsak Krisztus szenvedéséről, szeretetéről, hanem az Atya kegyelméről is beszél.

János apostolból, a szemtanúból, a tömörségen és tárgyilagosságon kívül különösen két helyen ütközik ki a nagypénteki történet elmondásánál a történetíró. Két helyen oknyomoz és magyaráz. Krisztus ruháinak szétosztásánál és a „Szomjúhozom!” szavánál hozzáteszi, hogy mindez azért történt, „hogy beteljesedjék az Írás.” János tehát úgy látja, hogy a golgotai kereszt nem valami véletlen tragédia, nemcsak a bűn diadala, hanem benne van abban Isten is. A keresztben nemcsak a zsidók gonosz terve sikerül, hanem Isten kegyelmes üdvterve is. Ez az üdvterv nem valami friss sütetű elgondolás. Már a világ teremtése előtt látta Isten, hogy az ember bűnbe fog esni s már akkor elhatározta, hogy az ember bűnére kegyellemmel fog felelni. A bűneset után azonnal meg is mondta, hogy az asszonytól született Drága Mag a bűn-kígyó fejére fog taposni; igaz, hogy a kígyó is belemar a sarkába és meg fogja ölni. Azután próféták által egészen aprólékos részletekig megjövendölte a szenvedő Messiást, az Ő Fiát és szolgáját. Nagypéntek benne rejtőzik az ótestámentum próféciaiban. Kegyelmet úgy gyakorolja, hogy Fiában bűneinket és azok büntetését önmagára vette.

Ezt a kegyelmet épp az teszi drágává, hogy ez az üdvterv olyan régi már. Mielőtt lettem volna, már benne voltam ebben az üdvtervben s el volt döntve, hogy Krisztus érettem és helyettem is fog kereszt halált halni. Ó csodás kegyelem!

Krisztus miattam szenved olyan sokat, mert olyan sok az én bűnöm. Krisztus érettem szenved, mert olyan nagyon szeret, hogy inkább maga kárhozik el, csakhogy engem

megmentsen a kárhozattól. Krisztus helyettem szenved, mert az Atya ezt az egyetlen utat látta lehetségesnek az én üdvözítésemre.

Így nézzünk a keresztre, csodálva, imádva! Ámen.